

- ANALYSE

Et faldende antal fysiske butikker vil stadig spille en nøglerolle i fremtidens detailhandel

Antallet af fysiske butikker er faldet stødt de seneste mange år, men sideløbende er beskæftigelsen i detailbranchen steget. Det skyldes delvist stigende e-handel, men også en konsolidering af detailhandlen i færre, men større butikker. Men selvom antallet af fysiske butikker falder, og der kommer mange nye, digitale salgskanaler til, kommer den fysiske butik også i fremtiden til at spille en nøglerolle for detail-salget, viser Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse.

Resumé

I en lang årrække er antallet af fysiske detailhandelsbutikker faldet i Danmark. Fra 2009 til 2019 forsvandt der 3.500 butikker i detailhandlen, så Danmark i dag har ca. 24.500 butikkerⁱ. Sideløbende med denne udvikling er det gået den modsatte vej for beskæftigelsen; særligt siden 2014 er antallet af jobs i detailhandlen kun gået op, så der i dag er ca. 250.000 jobs i sektorenⁱⁱ. Den modsatrettede udvikling for antal butikker og antal jobs i branchen skyldes delvist, at flere virksomheder i dag tilbyder e-handel, men også at butikkerne generelt bliver større. De fysiske butikker er derfor under pres fra mange sider. Dansk Erhverv har undersøgt, hvilken rolle detailhandlen selv forventer, at de fysiske butikker kommer til at spille i årene fremover.

Analysen viser, at detailvirksomhederne generelt forventer færre fysiske butikker, men at den fysiske butik stadig vil spille en nøglerolle i fremtidens detailhandel. To ud af tre detailvirksomheder (65 pct.) forventer færre fysiske butikker, mens hhv. 23 pct. og seks pct. forventer et uændret antal butikker eller flere butikker. Billedet er det samme for både bymidter, aflastningscentre og storcentre; på tværs af disse lokationer er virksomhederne generelt enige om, at der kommer færre fysiske butikker.

Det betyder dog ikke nødvendigvis, at den fysiske butik vil spille en mindre rolle for omsætningen de kommende år. Størstedelen af virksomhederne (59 pct.) vurderer nemlig, at den fysiske butik vil spille samme rolle for virksomhedens omsætning i en situation efter corona, hvor alle restriktioner er ophævet. Derudover forventer lidt flere virksomheder, at den vil spille en større rolle (23 pct.) end en mindre rolle (14 pct.).

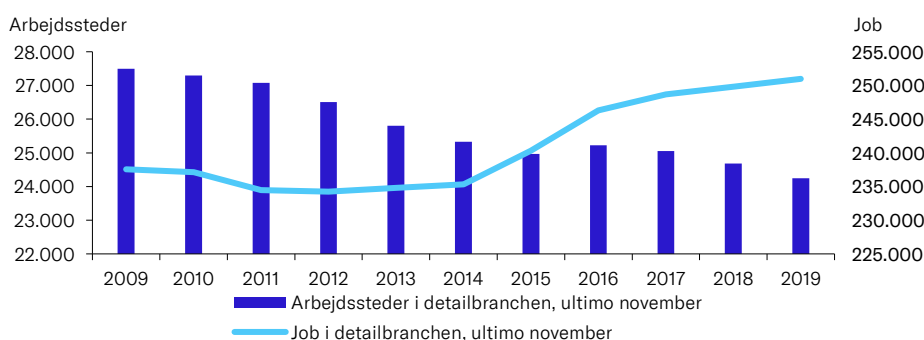
Der er blandt detailvirksomhederne ingen tvivl om, at de digitale salgskanaler (fx netbutikker, sociale medier, online markedspladser, mv.) vil vinde endnu mere frem, end de er i dag. Undersøgelsen viser tydeligt, at virksomhederne forventer endnu mere aktivitet på de digitale salgskanaler i årene fremover. Der er dog ikke noget, der tyder på, at det bliver på *bekostning* af den fysiske butik, men nærmere som et *supplement*.

Antallet af butikker i detailhandlen falder fortsat, men beskæftigelsen stiger

Der har de seneste år været et stort politisk fokus på at skabe balance mellem land og by. Det blev eksemplificeret ved regeringens Partnerskab for Levende Bymidterⁱⁱⁱ, der i maj 2021 leverede anbefalinger til Bolig- og Indenrigsminister Kaare Dybvad. Anbefalingerne skal imødegå nogle af de udfordringer, bymidterne står over for grundet udflytning af funktioner, affolkning og ændrede handelsmønstre og den deraf resulterende butiks-død. Udspillet skal forsøge at give mere liv til bybilledet i lokalsamfundene.

Tal fra Danmarks Statistik viser, at antallet af arbejdssteder i detailsektoren faldt fra 2009 til 2019 - med undtagelse af i 2016, hvor det steg en smule (se figur 1). Udviklingen er markant og viser, at der i 2019 var knap 24.500 arbejdssteder i detailsektoren i Danmark, mens der ti år før - i 2009 - var knap 27.500 arbejdssteder i detailsektoren. Udviklingen har dog ikke ledt til en nedgang i antallet af beskæftigede i detailhandlen. Tværtimod har antallet af beskæftigede i detailhandlen fulgt den generelle beskæftigelsesudvikling i Danmark, som var stigende frem til coronakrisens indtog. Fra 2014 til 2019 steg antallet af beskæftigede i detailhandlen med knap 15.000, så sektoren i 2019 beskæftigede godt 250.000.

Figur 1: **Udviklingen i antal arbejdssteder og antal job i detailhandlen, 2009-2019**

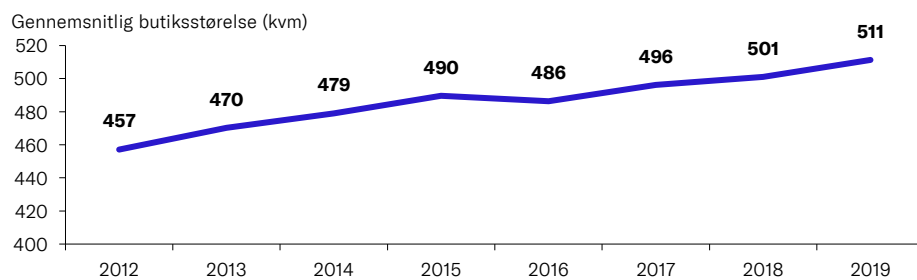


Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, ERHV1, 11. juni 2021.

Note: Bemærk at figurens akser begynder i hhv. 22.000 arbejdssteder (venstre) og 225.000 beskæftigede (højre).

Siden 2014 har der frem til 2019 været en kontinuerlig stigning i antallet af beskæftigede i detailhandlen. Antallet af ansatte pr. arbejdssted steg med 16 pct. i perioden fra 2009 til 2019, hvilket blandt andet kan forklares ved færre, men større varehuse. Den gennemsnitlige butiksstørrelse i Danmark understøtter centraliseringen. Fra 2012 til 2019 er denne steget fra 457 til 511 kvadratmeter. Det understreger, at de fysiske butikker bliver større og større - og udviklingen ser ikke ud til at være færdig endnu.

Figur 2: **Udvikling i gennemsnitlig butiksstørrelse i Danmark**



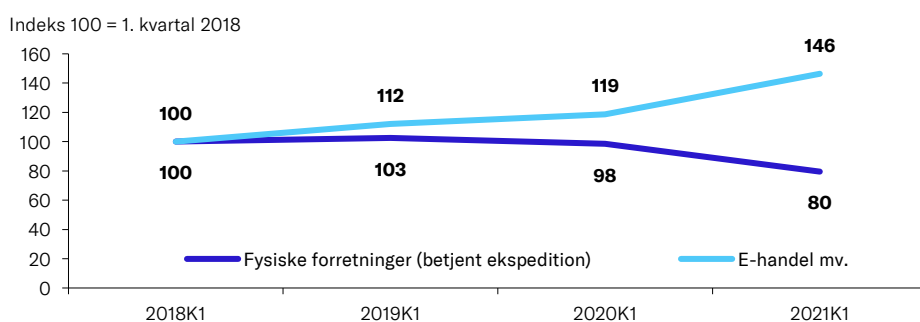
Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af data fra Danmarks Statistik (ERHV1) og www.ejendomstorvet.dk.

Anm: Antal arbejdssteder er her brugt som proxy for antal butikker.

Stigende e-handel truer de små købmænd

Coronakrisen har påvirket detailhandlen massivt. Flere nedlukninger og adskillige restriktioner har haft en tydelig indvirkning på forbrugeradfærden. Tal fra Nationalbankens Statistikbank viser, at der de senere år er sket en markant forøgelse i mængden af transaktioner med danske betalingskort på nettet. Fra første kvartal i 2018 til første kvartal i 2020 steg transaktionerne på nettet stødt, mens mængden af transaktioner i de fysiske butikker faldt. Det største spring skete dog fra første kvartal i 2020 til første kvartal i 2021, hvor Danmark oplevede en omfattende nedlukning af store dele af detailsektoren. Det har betydet, at flere og flere forbrugere har handlet både dagligvarer og andre forbrugsvarer online, hvilket har været med til at true de fysiske butikker i perioden.

Figur 3: **Udviklingen i transaktioner med danske betalingskort målt i værdi**



Kilde: Nationalbankens Statistikbank, DNBSTS, 24-06-2021.

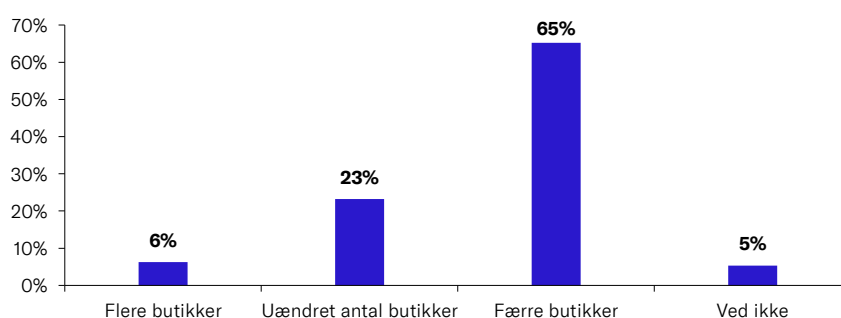
Anm: Opgørelsen indeholder ikke transaktioner foretaget med udenlandske betalingskort (fx Visa, MasterCard, mv.).

Detailvirksomhederne tror selv, at udviklingen med færre butikker vil fortsætte

Set i lyset af de senere års bevægelse mod færre, men større butikker samt e-handlens stigende popularitet, har Dansk Erhverv foretaget en medlemsundersøgelse og spurgt detailhandelsvirksomhederne, hvordan de ser på fremtiden for detailhandlen.

Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse bekræfter billedet af færre fysiske butikker i ga-debilledet. Der er nemlig ikke megen tiltro til, at der kommer en vækst i antallet af fysiske butikker om tre år. 65 pct. af detailvirksomhederne mener, at der vil være færre fysiske butikker. Omvendt er der blot seks pct., der tror, at man vil opleve en stigning på landsplan, mens 23 pct. forventer et uændret antal butikker. Det vidner om, at detailvirksomhederne ikke tror, at det bliver den fysiske detailhandel, der kommer til at puste liv i bymidterne fremadrettet.

Figur 4: **Detailhandlens forventninger til udviklingen i antallet af fysiske butikker de næste tre år**



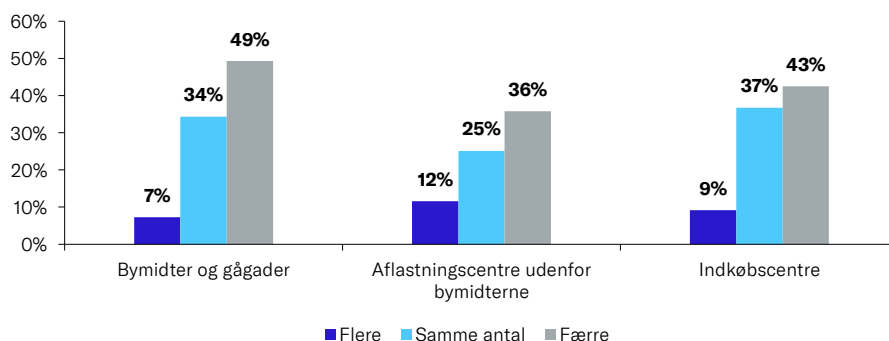
Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, maj 2021.

Anm: n = 207. Figuren indeholder svar fra detailvirksomheder, der handler med dagligvarer og udvalgsvarer.

Medlemsvirksomhederne mener ikke, at bestemte butikstyper og butikslokationer er fre-det fra at måtte lukke. Hele 49 pct. af virksomhederne tror, at der kommer færre butikker i bymidten og på gågaderne fremover. For butikker i aflastningscentre uden for bymid-terne og storcentrene er mønstret nogenlunde det samme. Henholdsvis 36 pct. og 43 pct. af virksomhederne mener nemlig, at man også her vil se antallet af butikker falde.

Mængden af respondenter, der omvendt forudser, at man vil se en stigning i antallet af butikker på de tre givne lokationer, afspejler ligeledes den mindskede tiltro til de fysiske butikker. For bymidter er der blot seks pct. af medlemsvirksomhederne, der tror, at man vil opleve en stigning i antallet af butikker. For aflastningscentre uden for bymidterne ligger tallet på 12 pct., mens det for indkøbscentre ligger på ni pct. Detailhandlen for-venter med andre ord en generel nedgang i antallet af fysiske butikker uanset butikker-nes lokation.

Figur 5: **Detailhandlens forventninger til udviklingen i antallet af fysiske butikker fordelt på lokation de næste tre år**



Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, maj 2021.

Anm: n = 207. Figuren indeholder svar fra detailvirksomheder, der handler med dagligvarer og udvalgsvarer. Figuren summer ikke til 100 pct., da kategorien "Ved ikke" ikke er vist i figuren.

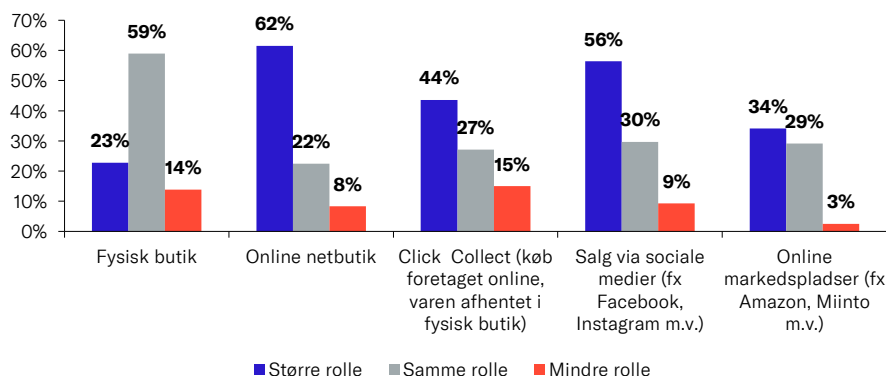
Den fysiske butik har ikke udspillet sin rolle, men skal måske gentænke den fremover

Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse viser dog også, at den fysiske butik igen vil spille en nøglerolle for detailvirksomhederne efter coronakrisen. Der er således flere virksomheder (23 pct.), som vurderer, at den fysiske butik vil spille en større rolle sammenlignet med dem, der mener, at den vil spille en mindre rolle (14 pct). Til sammenligning spår markante 62 pct., at online netbutikker vil spille en større rolle fremover. Tallene bekræfter, at nethandel vil blive endnu vigtigere som salgskanal i fremtiden, men det betyder ikke nødvendigvis, at det bliver på bekostning af den fysiske butik. Det understreger, at fysisk og online handel kommer til at supplere hinanden – også selvom forventningerne er størst til online salg.

Medlemsvirksomhederne forventer desuden, at alternative, digitale salgskanaler får en stor betydning for detailhandlen – altså salg via sociale medier, online markedspladser og Click & Collect, hvor forbrugerne klikker varerne i kurven digitalt og afhenter dem i den fysiske butik. Svarene viser nemlig samme tendens som ved online netbutikker; at der er en stor tro på, at de digitale salgskanaler får en større rolle, mens et væsentligt mindretal forudser, at salgskanalerne får en mindsket betydning fremover.

Eksempelvis svarer 56 pct. af de adspurgte virksomheder, at detailhandlen på de sociale medier får en større rolle post-corona. En forklaring herpå kan være, at der er en lav indgangsbarriere for salg på de sociale medier for de virksomheder, der hurtigt har skullet sadle om under nedlukningen, hvorfor detailvirksomhederne altså potentielt har fået øjnene op for salgskanalen.

Figur 6: **Detailhandlens vurdering af, hvilken rolle de nævnte salgskanaler vil spille for deres virksomheds omsætning, når alle coronarestriktioner er ophævet, sammenlignet med i dag (dvs. maj 2021)**



Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, maj 2021.

Anm: n = 207. Figuren indeholder svar fra detailvirksomheder, der handler med dagligvarer og udvalgsvarer. Figuren summer ikke til 100 pct., da kategorien "Ved ikke" ikke er vist i figuren.

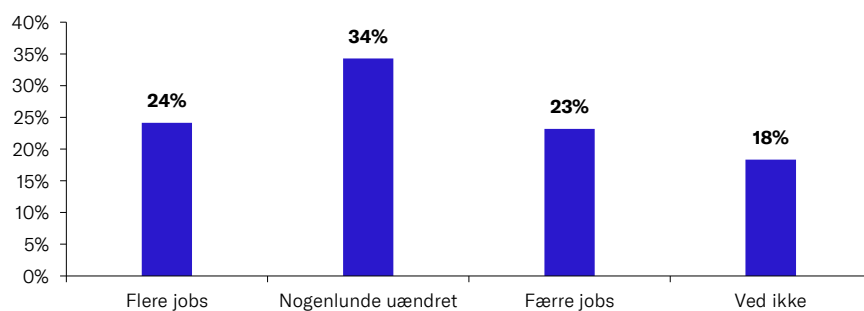
Coronakrisen har altså bidraget til, at e-handlen har vundet endnu større fremgang. Det står klart, at der blandt detailvirksomhederne ikke er nogen tvivl om, at de digitale salgskanaler også fremadrettet vil vokse og få en større rolle. Detailvirksomhederne selv forventer dog ikke, at de fysiske butikker må dreje nøglen om af den grund.

Uenighed om, hvad den stigende digitalisering vil betyde antallet af jobs i detailsektoren

Afslutningsvist har vi spurgt virksomhederne, hvilken effekt, de tror, den stigende digitalisering vil have for antallet af medarbejdere i deres virksomhed. Virksomhederne er meget splittede i deres svar på dette spørgsmål. 34 pct. af de adspurgte virksomheder har svaret, at de tror, at jobantallet vil være nogenlunde uændret. Til sammenligning regner 24 pct. af virksomhederne med, at der vil ske en forøgelse i antallet af jobs, mens 23 pct. tror, at digitaliseringen medfører færre jobs i detailhandlen.

Der er altså ikke udpræget enighed om, hvad den stigende e-handel og anden digitalisering vil betyde for antallet af jobs i detailbranchen, men detailhandlen selv giver heller ikke udtryk for en udpræget pessimisme og frygt for digitaliseringen. Digitalisering af detailsektoren har været i gang i mange år, og Figur 1 ovenfor bekræfter tydeligt, at det kun har ført til et stigende antal jobs i detailsektoren. Om det fortsætter i årene fremover, må tiden vise, men hvis det går ligesom de foregående år, vil antallet af jobs formentlig stige.

Figur 7: **Detailhandlens vurdering af, om den stigende digitalisering vil betyde flere eller færre jobs i branchen om tre år**



Kilde: Dansk Erhvervs medlemsundersøgelse, maj 2021.

Anm: n = 207. Figuren indeholder svar fra detailvirksomheder, der handler med dagligvarer og udvalgsvarer.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 21. april 2022.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Om Dansk Erhvervs medlemsundersøgelser

Dansk Erhverv har foretaget en medlemsundersøgelse blandt virksomheder i detailsektoren, som afdækker virksomhedernes forventninger til hverdagen efter coronakrisen. Der er 207 virksomheder i detailsektoren, som har svaret på undersøgelsen. Den maksimale stikprøveusikkerhed i en undersøgelse med 207 respondenter er +- 5,7 procentpoint. Usikkerheden er større i de figurer, som bygger på færre respondenter. Alle virksomheder i undersøgelsen vægter lige meget uanset antal medarbejdere.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til senioranalytiker Jakob Kæstel Madsen på jkm@danskerhverv.dk eller på tlf. 2759 4942.

Noter

ⁱ Vi bruger antallet af arbejdssteder i detailbranchen som en indikator for, hvor mange butikker, der er. Nogle af disse arbejdssteder er formentlig ikke fysiske butikker, så tallet overvurderer muligvis omfanget en smule. Men alt i alt vurderer Dansk Erhverv, at der er relativt stort sammenfald mellem antal arbejdssteder og antal butikker i detailhandlen. Se mere i [denne analyse](#).

ⁱⁱ Dansk Erhverv (2021), "Hvert tiende arbejdssted i detailbranchen er forsvundet".

ⁱⁱⁱ Nyt partnerskab kickstarter arbejdet for levende bymidter. Erhvervsministeriet, august 2020. [Nyt partnerskab kickstarter arbejdet for levende bymidter | Erhvervsministeriet \(ritzau.dk\)](#)